

Jaarstukken 2023

Versie: Vastgesteld door Raad op 27 juni 2024

Risico's en weerstandsvermogen

Omschrijving

Sinds 1 januari 2004 verplicht het Besluit, Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten tot het maken van een paragraaf weerstandsvermogen in de programmabegroting en de jaarrekening. Deze paragraaf moet ten minste bevatten:

- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- een inventarisatie van de risico's.

Conform het BBV, artikel 11:2, moeten wij vanaf 1 januari 2016 ook de volgende zes kengetallen verplicht opnemen in paragraaf weerstandsvermogen van de programmabegroting:

1. netto schuldquote;
2. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
3. solvabiliteitsratio;
4. grondexploitatie;
5. structurele exploitatieruimte;
6. belastingcapaciteit.

In het kader van financieel toezicht zijn nog geen landelijke normen beschikbaar. Dit is de aanleiding waarom de toezichthouder vooralsnog geen gebruik maakt van deze normen om te bepalen hoe wij presteren op de betreffende onderdelen. Mocht er alsnog een landelijke normering komen, dan zal de toezichthouder zich daarbij aansluiten.

Beleid over weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente financiële tegenvallers kan opvangen zonder dat het bestaande beleid moet worden gewijzigd. Het geeft inzicht in de robuustheid van de financiële positie van de gemeente.

Bij het weerstandsvermogen wordt onderscheid gemaakt in structureel en incidenteel weerstandsvermogen.

Inschatting risico's

Voor een goede bedrijfsvoering moeten we weten welke risico's (en kansen) wij hebben en hoe wij deze risico's kunnen beheersen. Ter bepaling van het benodigde weerstandsvermogen hebben we inzicht in het risicoprofiel nodig.

Middels een inventarisatie zijn de risico's verzameld. Belangrijk daarbij is te onderzoeken welke beheersmaatregelen zijn genomen of alsnog genomen moeten worden.

Ook bij de inventarisatie van de risico's maken we onderscheid in structurele en incidentele risico's. Daarbij wordt aangegeven wat het (maximaal) verwachte risicobedrag is en maakt de vakafdeling een inschatting over de kans van voordoen. We houden daarbij onderstaande inschattingspercentages aan.

Score	Risicokans	Gemiddelde risicokans
1. Laag	0% - 20%	10%
2. Matig	20% - 40%	30%
3. Gemiddeld	40% - 60%	50%
4. Hoog	60% - 80%	70%
5. Zeer Hoog	80% - 100%	90%

Omdat de kans dat een risico zich daadwerkelijk voordoet slechts globaal is aan te geven wordt met een variatiebreedte van 20% gerekend.

Het verwachte (maximale) risicobedrag en de kans op voordoen leiden tot een gewogen risicobedrag.

Weerstandscapaciteit

Om het weerstandsvermogen te bepalen wordt het totaal van de gewogen risicobedragen afgezet tegen de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden van de gemeente om niet begrote kosten te dekken. Ook hier weer wordt onderscheid gemaakt in structurele en incidentele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

- Algemene reserve;
  - Voor de berekening van het weerstandsvermogen gebruiken we de stand van de Algemene reserve op 31 december 2023. In december 2023 is de Nota reserves en voorzieningen 2023 vastgemaakt. Daarin zijn bestemmingsreserves opgegeven en toegevoegd aan de Algemene Reserve. Dit geldt ook voor de Risicoreserve (€ 5 miljoen). Nu is bepaald dat de minimale omvang niet lager dan 5% van de totale omzet (lasten) mag bedragen.
- Reserve grondzaken;
  - In de Nota reserves en voorzieningen is ook de 'Reserve grondzaken' vastgelegd. Uit deze reserve kunnen, in eerste instantie, de risico's uit grondexploitaties verrekend worden.
- Begrotingssaldo incidenteel:
  - Ook het incidenteel verwachte begrotingssaldo telt mee bij de bepaling van het incidentele weerstandsvermogen.

Structurele weerstandscapaciteit

- Onbenutte belastingcapaciteit;
  - De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die nog mogelijk is voor een tariefsverhoging Onroerendezaakbelasting (OZB) alvorens men toe kan treden als artikel 12 gemeenten. Men wordt artikel 12 gemeente wanneer een gemeente de eigen financiële huishouding niet meer rond krijgt en een beroep moet doen op extra gelden. Een gemeente wordt als het ware onder curatele gesteld.
- Stelpost onvoorzien;
  - Het budget voor onvoorzien is gebaseerd op het aantal inwoners. Deze stelpost is structureel in de begroting opgenomen en dient ter dekking van onvoorziene uitgaven.
- Begrotingssaldo structureel:
  - Het structureel verwachte begrotingssaldo telt mee bij de bepaling van het structurele weerstandsvermogen.

Weerstandsratio

Het totaal aan gewogen risico's wordt afgezet tegen de weerstandscapaciteit. Dit leidt tot de bepaling van een weerstandsratio. Met behulp van de hierna volgende tabel beoordelen we de ratio van de gemeente Diemen. Deze normtabel is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau Risicomanagement (NAR).

Norm	Weerstandsratio	Betekenis
A	$> 2,0$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$< 0,6$	Ruim onvoldoende

Resultaten risico-analyse jaarstukken 2023

Onderstaand een overzicht van de geïnterpreteerde risico's. Ten eerste wordt de status aangegeven van de risico's die waren opgenomen in de Programmabegroting 2023. De risico's zijn aangevuld met nieuwe risico's. In de laatste kolom staat deze status aangegeven.

Verderop in de paragraaf worden de risico's en de genomen beheersmaatregelen per risico toegelicht.

Volgnr	Risico-omschrijving	Verwacht (maximaal) risicobedrag	Kans op voordoen	Status
Incidentele risico's				
1.	Plantage de Sniep	980.000	Matig	Bestaand
2.	Holland Park	960.000	Matig	Bestaand
3.	Buitenlust	280.000	Matig	Bestaand
4.	Schadevergoeding Volkstuinen ONA	20.000	Hoog	Nieuw
Totaal incidentele risico's		2.240.000		
Structurele risico's				
5.	Herijking verdeling Gemeentefonds	2.900.000	Zeer hoog	Bestaand
6.	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG)	600.000	Gemiddeld	Bestaand
7.	Urentoerekening naar projecten en investeringen	415.000	Laag	Bestaand
8.	Energieprijzen	400.000	Hoog	Bestaand
9.	Onderwijshuisvesting basisonderwijs	360.000	Zeer hoog	Bestaand
Totaal Structurele risico's		4.675.000		
Niet te kwantificeren risico's				
10.	Kosten Jeugdzorg		-	Bestaand
11.	Fiscale wijzigingen		-	Bestaand
12.	Prijsinflatie		-	Bestaand
13.	Rente		-	Bestaand